

Rapport

Damminventering

inom Avasund

Tina Hedlund

Aquanord

Bakgrund och syfte

Många kvarvarande flottningsdammar håller sedan flottningen upphörde på att förfalla. Efter flottningen har flottningsföreningar varit ansvariga för många av de kvarvarande dammarna men efter att dessa föreningar allt eftersom försvinner uppstår frågan om vem som är ansvarig för att dammarna antingen hålls i bra skick eller rivs ut. Fallfärdiga dammar kan medföra risker för både människor och djur samtidigt som de oftast fortfarande utgör vandringshinder för fisk i vattendraget.

Inventering

De tre kvarvarande flottningsdammarna som ligger inom Avasunds fiskecamps område har visuellt inventerats på uppdrag av Leif Öhgren, Avasunds fiskecamp, för att undersöka vilket skick dessa dammar är i samt ge förslag till eventuella åtgärder. Inventeringarna genomfördes 2007-08-01 och 2007-08-02.

Figur 1. Karta över de inventerade dammarna.

Resultat

Damm Sarvträskkalven

Dammen nedströms Sarvträskkalven är i bra skick och utgör ett totalt vandringshinder för fisk. Dammen ligger placerad ca 15 meter uppströms en järnvägsbro (se bild 1).

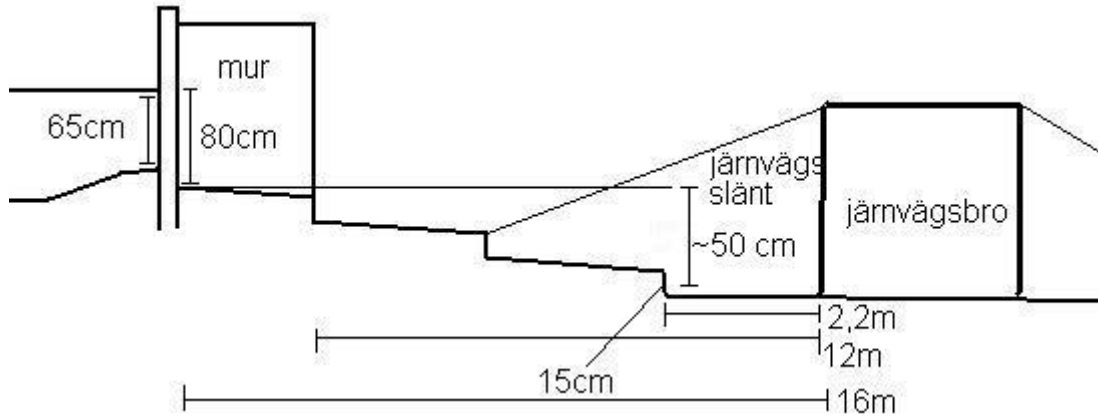

Bild 1. Skiss över dammen nedströms Sarvträsket.

Dammen är 4,3 meter bred och består av trä med sidor av betong samt överdel av stålvalsar. Nedströms dammen finns tre träskibord i trappstegsformation som alla är i gott skick. Fallhöjden från vattenytan ner till översta skibordet är 80 cm och vattendjupet på ovansidan dammen är ca 65 cm. De tre skiborden har en total längd på ca 14 meter och en fallhöjd på uppskattningsvis ca 50 cm, varav 15 cm från sista skibordet och ner. Det är inte anlagt någon bro eller annan överfart över dammen.

Bild 2 a och b. Sarvträskdammen med skibord.

Bild 3a och b. Sarvträskdammen med skibord, fotoriktning uppströms respektive nedströms dammen. Stenfundamenten som syns i bild b är järnvägsbron.

Damm Rackokalven

Dammen nedströms Rackokalven är i bra skick och utgör dessutom ett totalt vandringshinder för fisk. Dammen är liksom vid Sarvträsket 4,3 meter bred och består av trä med sidor av betong samt överdel av stålvalsar. Till skillnad från i Sarvträsket finns dock dessutom en nytillverkad bro över själva dammen.

Nedströms dammen finns ett träskibord som övergår i en lång timmerränna om minst 200-250 meter. Vattnet rinner dock endast 21,5 meter i rännan vartefter det kommer ett stort hål med en fallhöjd på ca 45 cm ner till själva bäcken. Under rännan är bäcken helt opåverkad av flottledsrensning (se bild 5b). Fallhöjden vid själva dammen är 90 cm och vattendjupet precis ovanför är ca 95cm. Fallhöjden från oversidan av hålet i rännan och upp till vattenytan ovan dammen uppskattades till 60 cm.

Bild 4 a och b. Dammen vid Rackokalven med skibord och ränna.

Bild 5 a och b. Dammen vid Rackokalven med bro samt rännan ca 200 meter nedströms dammen.

Damm Byssträsket

Dammen nedströms Byssträsket är sedan tidigare utriven. Både uppströms och nedströms nacken där den tidigare dammen stod finns det mycket fina lekbottnar för öring. Fallhöjden är dock något stor och vattenhastigheten för hög för att fiskvandring lätt skall kunna ske förbi strömnacken. Fallhöjden mellan det nedre lekgrusområdet som ligger precis nedanför det högra brofästet i bild 7a och sjöytan är ca 1,1 meter, varav ca 60-70 cm i själva ”fallet”.

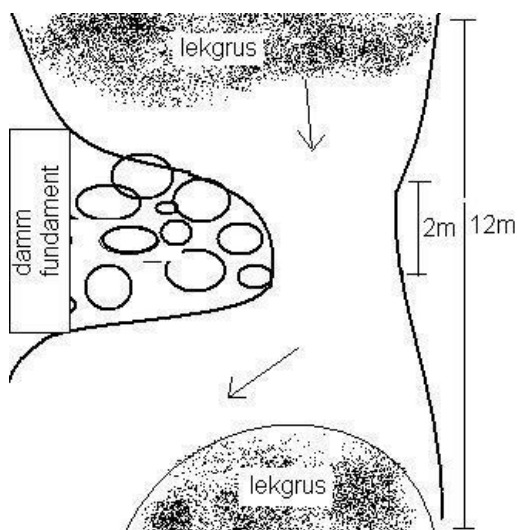

Bild 6. Skiss över forsacken där dammen nedströms Byssträsket tidigare har stått.

Den nuvarande nacken är 3 meter bred på smalaste stället. Från det gamla dammfundamentet och över till andra sidan är det dock hela 6,5 meter. För att underlätta fiskvandring förbi fallet bör en mindre justering av blockens placering utföras. En del av de upplagda blocken som tränger ihop vattenfåran bör istället läggas något nedanför fallet för att förlänga forssträcken och därmed minska lutningen i fors/fallet. Samtidigt kan då även bredden på nacken ökas för att ytterligare minska vattenhastigheten. Dessa åtgärder bör utföras utan att påverka de fina lekbottnarna som finns precis uppströms samt nedströms nacken.

Bild 7 a och b. Foto över strömnacken vid den gamla dammen.

Bild 8. Foto av ovansidan av strömnacken vid Byssträsket.

Utöver att forsnacken försvårar fiskvandring så finns ytterligare ett problem vid Byssträskets utlopp. Bron över bäcken har på den södra sidan blivit underminerad så att stöttorna tappat sitt fäste vilket gör att bron lutar och kommer att rasa (se bild 7 b).

Diskussion och slutsatser

De två dammarna nedströms Sarvträskkalven och Rackokalven är båda i bra skick. Dessa två dammar vill Leif Ögren därför behålla i bra skick så att de skall kunna fortsätta fungera som vandringshinder för att förhindra att det kommer in oönskade fiskarter i vattensystemet. Under senare år har abborre tillkommit till Rackosjön och Leif vill inte att bl.a. denna art ska vandra vidare upp till Sarvträskkalven. Leif vill däremot att det skall föras fram till diskussion om vem som är ansvarig för att hålla dessa två dammar i bra skick även i framtiden.

Vid Byssträsket bör en mindre justering av fallhöjden i utloppet, vid den gamla dammen, utföras genom omflyttning av ett mindre antal block. Blockarmen som sticker ut från dammfundamentet styr för tillfället ihop vattenfåran, ökar fallhöjden och ökar därmed även vattenhastigheten i forsnacken. Arbetet bör kunna utföras under våren-sommaren 2008 vid lågvatten om tillstånd söks under vintern 2007-2008. (Eventuellt bör även själva bron åtgärdas om det inte faller på markägarens ansvar.)